

III Всеукраїнська науково-
методична конференція з
міжнародною участю

Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції

Суми 2022

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ І ВИКЛИКИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Матеріали
III Всеукраїнської науково-методичної конференції
(Суми, 18 червня 2022 року)

Суми 2022

УДК: 341-044.247:37.013

Ц62

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Завгородня В.М., канд. юрид. наук, доцент (голова редколегії)

Куліш А. М., д-р юрид. наук, професор, заслужений юрист України

Славко А.С., канд. юрид. наук

Длугош П., д-р габілітований (соціологічні науки), професор

Камьонка М., д-р (політологія і публічна адміністрація), доцент

Плотнікова М. В., канд. юрид. наук, доцент

Черкасов А.А., д-р іст. наук, професор

Чурилова Т. М. канд. юрид. наук, доцент

Чернявський А.О., канд. юрид. наук, доцент

Швагер О. А., канд. юрид. наук

Ц62 Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції: матер. III Всеукр. наук.-метод. конф. (Суми, 18 червня 2022 р.) / ред. колегія : В.М. Завгородня, А.М. Куліш, та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2022. – 230 с.

До збірника увійшли наукові статті та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ЗВО і наукових установ, викладачів закладів вищої та фахової передвищої освіти, вчителів шкіл, виголошені в рамках III Всеукраїнської науково-методичної конференції «Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції», присвяченої актуальним питанням європейських студій, педагогіки, політики, історії та права.

Позиція організаційного комітету III Всеукраїнської науково-методичної конференції «Ціннісно-орієнтований підхід в освіті і виклики євроінтеграції» не завжди збігається із міркуваннями, висловленими учасниками. У збірнику збережено авторські орфографію, пунктуацію та стилістику. Відповідальність за достовірність даних та дотримання принципів академічної доброчесності несуть учасники конференції.

© Сумський державний університет, 2022

ЗМІСТ

<i>Ахновська І.О.</i> КЛАСИФІКАЦІЯ ПОНЯТЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ОСВІТОЮ	7
<i>Бараненко Д.В.</i> АДМІНІСТРУВАННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ УКРАЇНИ: ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	12
<i>Барановський Б.О.</i> ВПЛИВ ГРУПИ ГУМАНІТАРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НА ГЛОБАЛЬНУ СИСТЕМУ ОСВІТИ	16
<i>Баранюк Т. М.</i> РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У ЗАЛАГОДЖЕННІ КОНФЛІКТІВ НА ТЕРИТОРІЇ КОЛИШНЬОЇ ЮГОСЛАВІЇ	19
<i>Boipova A.A.</i> BASIC PRINCIPLES OF DEVELOPMENT OF AXIOLOGICAL DIMENSION OF THE EUROPEAN EDUCATIONAL SPACE	23
<i>Бондар Ю. А.</i> ПРАВОВІ ВЗАЄМОВІДНОСИНИ МІЖ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ ТА МІЖНАРОДНОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ ПРАЦІ	27
<i>Брюханова Г.В.</i> ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З РОЗРОБКИ РЕКЛАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	31
<i>Бурлай Т. В.</i> СОЦІАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПОВОЄННОЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ	33
<i>Halas A.S.</i> MAPPING EUROPEAN ECO-SYSTEM OF MICRO-CREDENTIALS IN HIGHER EDUCATION	38
<i>Holokha A. R.</i> FREE ELECTIONS AS A VALUE	42
<i>Гончаренко А.В.</i> РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ НАПРИКІНЦІ ХХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.	45
<i>Hryn V.H., Hryn K.V.</i> INTEGRATION OF UNDERGRADUATE AND POSTGRADUATE STAGES IN THE MEDICAL PROFESSION DURING MARTIAL LAW IN UKRAINE	50
<i>Гусак Ю.Д.</i> ПРАВО НА ОСВІТУ В МІСЦЯХ НЕСВОБОДИ: СТАНДАРТИ РАДИ ЄВРОПИ	53
<i>Давиденко О.</i> РОЗВИТОК ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ В УМОВАХ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ЗМІН	57
<i>Дегтярьов С.І.</i> ЮРИДИЧНА ОСВІТА В РОСІЇ У ХVІІІ СТОЛІТТІ: АПОФЕОЗ НЕДОЛУГОСТІ	59
<i>Денисенко С.І.</i> ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ПРАВО» ДЛЯ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ У ГАЛУЗІ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ	64
<i>Дмитрієв В. І.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ГРОМАДЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ В США	68

<i>Добродум О.В., Мартинюк Е.І., Никитченко О.Е.</i> ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ РЕЛІГІЄЗНАВСТВА У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ	73
<i>Довженко Р. В.</i> ГЕНОЦИД ЯК ВИКЛИК ЦІННОСТЯМ СУЧАСНОЇ ЗАХІДНОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ	77
<i>Zavhorodnia V. M.</i> LEGAL EDUCATION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT: CHALLENGES OF MARTIAL LAW	80
<i>Желобицький Я.К.</i> СУТНІСТЬ ТА МІСЦЕ ЦІННІСНИХ ПРІОРИТЕТІВ У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН	84
<i>Ішутіна О.Є.</i> РОЗВИТОК МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ «МІЖКУЛЬТУРНІ КОМУНІКАЦІЙНІ СТУДІЇ» (ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ ERASMUS + JEAN MONNET MODULE).....	89
<i>Ковальчук І. В., Ковальчук М. О.</i> ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ ТА ВОЄННОГО СТАНУ	93
<i>Козенкова Л. О.</i> ФІЗИЧНА ТА РОЗУМОВА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ: ВСТАНОВЛЕННЯ РІВНОВАГИ.....	96
<i>Kochkina D. D.</i> THE CONCEPT OF IMPLEMENTING EQUALITY AS ONE OF THE EU VALUES IN THE UKRAINIAN STRUCTURE OF LAW ENFORCEMENT AGENCIES.....	102
<i>Козир М.А.</i> ЦІННОСТІ ЄС: ІСТОРИЧНИЙ, ПРАВОВИЙ, ПОЛІТИЧНИЙ ТА ПЕДАГОГІЧНИЙ КОНТЕКСТИ	106
<i>Kolesnik N. D.</i> REINFORCEMENT OF THE EUROPEAN UNION VALUES	111
<i>Кравченко О.В., Щербак А. С.</i> ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ І ВИКЛИКИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	116
<i>Лебідь А.Є., Тимофеева Т.</i> КОНЦЕПЦІЯ СПРАВЕДЛИВОГО ПОВСТАННЯ: КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ, ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ТА ЛЕГІТИМАЦІЯ ПРИРОДНОГО ПРАВА.....	122
<i>Lisniak V. A.</i> ROLE OF EUROPEAN VALUES IN SHAPING INTERNATIONAL LAW.....	126
<i>Лісун Я.В.</i> ОСВІТА В УМОВАХ НЕКОНТРОЛЬОВАНИХ МУЛЬТИКРИЗ 2019-2022 ТА ПРІОРИТЕТИ ЇЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ	131
<i>Маланчук Т.В.</i> ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПРІОРИТЕТНИХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ.....	136

Мандич О.В. ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНІ МОДЕЛІ ПОСИЛЕННЯ СУЧАСНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	139
Мельниченко С. Г. ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СТАНУ, ПРОБЛЕМ ТА ПЕРСПЕКТИВ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС В УКРАЇНІ.....	143
Носирев О. О. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМУ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ.....	147
Паламарчук О. І. КОРЕЛЯЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ І ТРАДИЦІЙНИХ УКРАЇНСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ В ІСТОРИЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	151
Панкратова В.О. ПРАВОВИЙ КВІЗ ЯК ІНТЕРАКТИВНА МЕТОДИКА ПРИ ВИВЧЕННІ ЗАГАЛЬНОПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН.....	155
Підоричева І. Ю. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ПРОСТІР ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ НОВОГО СТРАТЕГІЧНОГО ПОРЯДКУ ДЕННОГО ЄС	157
Плотнікова М.В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОВАГИ ДО ЛЮДСЬКОЇ ГІДНОСТІ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.....	162
Саранов С. В. МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ВИМІР ПОРІВНЯЛЬНОГО АНАЛІЗУ КАТЕГОРІЇ «МИРУ» В «ГОСУДАРІ» МАКІАВЕЛЛІ ТА «ПОЛІТИЧНОМУ ЗАПОВІТІ» РІШЕЛЬЄ	167
Сачко І. О. ТЕРИТОРІАЛЬНІ ВІЙСЬКА ФІНЛЯНДІЇ ЯК ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ ДЛЯ БЕЗПЕКИ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ КОНТЕКСТ.....	171
Семенцов Я. ПИТАННЯ МІЖНАРОДНОГО КОСМІЧНОГО ПРАВА В АСПЕКТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	175
Славко А.С. СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО У УМОВАХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ: КВАЛІФІКАЦІЯ ЗА МІЖНАРОДНИМ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОМ.....	177
Стрельник В.В. ВІДБУДОВА УКРАЇНИ НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	181
Хмельницька Л.В. СИМВОЛІЗМ «ПІВНИКА З БОРОДЯНКИ» ЯК НАЦІО-КУЛЬТУРНОГО СУПРОТИВУ В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	184
Царьова І.В. ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНІ ТЕКСТИ ЯК ДОМІНАНТА ОСВІТИ.....	188
Чернявський А.Л. ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ КОНСУЛЬСЬКИХ УСТАНОВ ТА АДВОКАТУРИ ПІД ЧАС НАДАННЯ ПРАВОВОЇ	

ДОПОМОГИ ЗА КОРДОНОМ В КОНТЕКСТІ ОХОРОНИ ЦІННОСТЕЙ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	191
Чурилова Т.М. ДО ПИТАННЯ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ ДОВКІЛЛЮ УКРАЇНИ, ЗАВДАНОЇ ЗБРОЙНОЮ АГРЕСІЄЮ РФ	195
Швагер О.А. РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ НЕДИСКРИМІНАЦІЇ У ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ЄС.....	201
Швець Т.Е. ТЬЮТОРИНГ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ПОТЕНЦІАЛУ УЧНЯ ТА ВЧИТЕЛЯ.....	206
Шевчук В.О. РЯТІВНІ СВІТОГЛЯДНІ ЦІННОСТІ ЯК ОСВІТНІ ОРІЄНТИРИ: ВИКЛИКИ ВІЙНИ І ПОВОЄННОГО РОЗВИТКУ	211
Шемелинець І.І. МОЖЛИВІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В ПЛАНІ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ	215
Юрченко Л.І., Рябініна О.В., Гонтаренко Л.О. ЕВОЛЮЦІЯ УЯВЛЕНЬ ПРО ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОЛОГІЧНОМУ ЦІННІСНОМУ АСПЕКТІ	219
Яремівич М.А. ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ СОЛІДАРНОСТІ У СТУДЕНТІВ СУЧАСНОГО КОЛЕДЖУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ, ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ (СКРИНКАСТИ)	223

ЦІННІСНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ І ВИКЛИКИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Кравченко О.В.

*Доктор філософії публічного управління
Навчально-науковий інститут управління Маріупольського
державного університету*

Щербак А. С.

*студентка 1 курсу спеціальності «Менеджмент»
Навчально-науковий інститут управління Маріупольського
державного університету*

Система європейських цінностей формувалась не одне століття. На їх генезу вплинули події Реформації, Відродження, Великої Французької революції тощо. Вони змінювались і модернізувались, набували інших акцентів. У ХХ ст. головний акцент було зроблено на таких цінностях, як права і свободи людини. Головні цінності ЄС відображені у Преамбулі до Хартії основних прав Європейського Союзу, прийнятій у 2000 р. До них відносять перш за все людську гідність, свободу, рівність та солідарність, з яких витікає й все інше.

На нашу думку, для покращення якості освіти та реалізації її європейських цінностей надзвичайно важливою є реалізація концепції «Lifelong Learning» (тобто освіта протягом всього життя), суть якої може трактуватись як постійне цілеспрямоване опанування нових знань для їх практичного використання в умовах суспільства, ґрунтованого на економіці знань. Однак, ми хотіли б зауважити, що незважаючи на економічне спрямування концепції освіти протягом всього життя, ця ідея надзвичайно важлива і для культурного й естетичного розвитку людини як особистості.

Об'єднання Європи та поширення цього процесу на Схід, запроваджує появу нового спільного освітнього й наукового простору, формування єдиних сталих стандартів та критеріїв. Загальновідомо, що Україна у 2005 році приєдналася до Болонського процесу, який мав на меті формування єдиного європейського освітнього простору. Також це стосується осучаснення вищої освіти під європейські стандарти. У сучасному суспільстві вища освіта повинна відігравати пріоритетну роль та сприяти соціальному розвитку своєї держави. Відповідно до Указу Президента України «Про Національну доктрину розвитку освіти» від 17.04.2002 р. № 374, освіта – основа розвитку особистості, суспільства, нації та держави, запорука майбутнього України. Освіта відтворює і нарощує інтелектуальний, духовний та економічний потенціал суспільства. Згідно цього, потрібно вдосконалення системи вищої освіти, що було б результатом підвищення ефективності її діяльності та гарантувати якість вищої освіти. Питання, що стосується євроінтеграції України та участі у Болонському процесі, розглядали досить багато науковців, зокрема О. Андрієвська, В.Андрейцев, В. Байденко, В. Гуменюк, О. Ельбрехт, Г. Коваль, І. Сікорська та інші. 19 червня 1999 року в м. Болонья міністрами освіти 29 європейських країн було підписано Болонську декларацію. В Декларації були узгоджені спільні вимоги, стандарти та критерії національних систем вищої освіти. Також цим актом країни-учасниці домовились про формування єдиного європейського освітнього та наукового простору.

Метою Болонського процесу є створення Європейського простору у сфері вищої освіти. Формування цього простору є ключовим шляхом сприяння мобільності та працевлаштування громадян, що дозволить розвивати континент в цілому. Обраний курс дає змогу досягнення більшої сумісності та порівнянності систем

вищої освіти. Ідеї та цілі, що формували зміст Болонського процесу, були ініціативно прийняті українським освітнім суспільством. Наша країна проявила інтерес до дій за напрями Болонського процесу і співпрацювала з усіма країнами Європи. Згідно цього, у перебігу формування Болонського процесу можна виділити декілька знакових етапів інтеграції української вищої освіти у європейський простір: – затвердження загальноприйнятної та порівнянної системи вчених ступенів. Запровадження додатка до диплому; – впровадження системи двох ключових навчальних циклів: додипломного та післядипломного. Щоб отримати доступ до другого етапу навчального циклу, необхідно успішно завершити перший – додипломний рівень.

Результатом закінчення другого етапу навчального циклу є отримання вченого ступеня магістра та/або кандидата наук; – запровадження нової системи оцінювання – системи кредитів на зразок Європейської системи трансферу оцінок (ECTS); – сприяння мобільності через усунення перешкод на шляху ефективного використання права на вільне пересування з безпосередньою метою забезпечення студентам доступу до навчальних можливостей, а також до відповідних послуг; забезпечення визнання та зарахування часу, який вчитель, дослідник чи член адміністративного персоналу провів у європейському навчальному закладі проводячи дослідження, викладаючи та виконуючи відповідну до свого фаху роботу, зі збереженням їхніх законних прав; сприяння європейському співробітництву щодо забезпечення якості освіти з метою вироблення порівняльних критеріїв та методологій; просування необхідних європейських стандартів у галузі вищої освіти, зокрема щодо розробки навчальних планів, співробітництва між освітніми закладами, схем мобільності та інтегрованих навчальних, дослідницьких і виховних програм. За період приєднання України до Болонського процесу було реалізовано достатню кількість важливих кроків, які дали змогу наблизити вищу освіту до європейської. Одне з головних, це початок формування відповідної законодавчої бази, що є початком осучаснення освіти. Прийнято низку державних актів, з відповідними змістовними наповненнями, що містять орієнтацію на міжнародні параметри та стандарти. Але все ж таки деякі не доопрацювання та протиріччя мають місце в цьому процесі: дублювання деяких нормативних актів. На нашу думку, такі напрями

розвитку української вищої освіти дають поштовх для подальшого покращення стану освіти та науки в майбутньому. Процес інтеграції української освіти в європейський освітній простір набирає обертів і на сьогодні немає інших альтернатив як євроінтеграція вищої освіти.

Одним з провідних критеріїв ціннісних змін сучасної європейської культури є відчутна трансформація освітнього простору, що зумовлюється загальними тенденціями формування відкритого суспільства, подальшої демократизації, поваги до прав людини, розвитку міжнародного співробітництва. Важливою умовою становлення самодостатньої демократично зорієнтованої особистості є насамперед самореалізаційна стратегія, що вдало реалізується в європейському освітньому просторі, базуючись на пріоритетах розширення свободи вибору, відчуття особистої захищеності та незалежності (матеріальної, інтелектуальної, соціальної тощо).

Міністерство освіти і науки сьогодні активно реформує систему освіти, адаптує методiku викладання до західних стандартів у контексті руху всієї держави в Європейське співтовариство. На думку Ф. Моїсєєвої та В. Усачова, “Україна не повинна сліпо копіювати західні стандарти у сфері освіти, а ретельно відбираючи прийнятні методики, удосконалювати і покращувати свою систему освіти, диверсифікуючи європейські методики навчання для інтеграції в Європейський освітній простір”. Ми погоджуємось із цією думкою, адже “сліпе” копіювання сприяє нівелюванню здобутків української системи освіти, її ідентичності та унікальності. Запозичуючи зарубіжний досвід і запроваджуючи європейські стандарти вищої освіти, необхідно усвідомлювати, що далеко не все із зазначеного слід механічно переносити на наш ґрунт. Зокрема, занадто вузьку професійну спеціалізацію, суто механічне, винятково через тестування оцінювання знань студентів, повну свободу відвідування, точніше невідвідування навчальних занять тощо.

В свою чергу, формуючи європейський простір вищої освіти, вчені, політики визначили основну мету та критерії відповідності освіти, що мають міжнародний вимір. Вони охоплюють якість, формування довіри, сумісність, мобільність, порівняння кваліфікацій, рівнів освіти та привабливість. Основою положеною умовою відповідності, мобільності, сумісності та привабливості в європейському просторі вищої освіти є її якість. Забезпечення якості

освіти має міжнародний вимір і здійснюється на основі взаємоповаги та довіри. Модернізація вищої освіти України вимагає змін у системі законодавчого і нормативно-правового регулювання вищої освіти з урахуванням вимог європейської системи стандартів та сертифікації, які сприятимуть розвитку національних культурних цінностей, демократії і гуманізму як основних чинників функціонування громадянського суспільства.

Загальна ідеологія модернізації вищої освіти має бути спрямована на підвищення її ефективності і конкурентоздатності, її сутність полягає в «... збереженні минулого, його очищенні від деформацій і осучасненні у відповідності зі світовим досвідом». Модернізація освіти може розглядатися як зміни, що підтримують і забезпечують динамічний розвиток освіти відповідно до цілей реформ, як створення та реалізація моделей випереджувального розвитку освіти адекватних до потреб суспільства, визначення напрямів «прориву» і зосередження зусиль на досягненні поставленої освітніми реформами мети. Процес модернізації освіти можливий лише після реформування її основ відповідно до вимог часу.

На сьогоднішній час можна виділити три причини реформування освіти.

Першу причину реформування освіти можна вважати загальною або глобальною, оскільки освіта в усіх без винятку країнах пов'язана з цивілізаційними змінами. Цивілізаційні зміни породжуються еволюційним розвитком людства, оскільки розширення і поглиблення людського інтелекту в певні історичні періоди призводить до таких винаходів людського розуму, які кардинально змінюють світ і наше уявлення про нього. Саме у такій точці біфуркації, внаслідок інноваційних змін суспільному розвитку, відбувається міжцивілізаційний зсув, що стає причиною, зокрема, транснаціональних змін і, як наслідок, – реформування й модернізації сфери освіти як найбільш масового соціального інституту формування й розвитку людського інтелекту та людських ресурсів.

До другої причини реформування освіти можна віднести соціально-економічні трансформації, що відбуваються у різний час у різних країнах. Зміна політичного устрою, механізмів господарювання, формування фінансових ринків призводить до необхідності реформування освіти як найбільш масового соціального

інституту розвитку людського капіталу, формування суспільної свідомості і свідомості кожного громадянина суспільства.

До третьої причини реформування освіти в окремій країні можна віднести її наміри щодо приєднання до певного інтегрованого економічного й освітнього простору, зокрема, європейського.

Реформування освіти в Україні, яке розпочалося після проголошення нею незалежності, зумовлено відразу трьома причинами: значними соціально-економічними трансформаціями в країні, зміною векторів у політичному, соціальному та економічному розвитку держави, поширенням глобалізаційних та інтеграційних процесів у світі, бурхливим розвитком інформаційно-комунікаційних технологій. Обравши європейський вектор розвитку, практично через невеликий історичний проміжок часу від проголошення незалежності, Україна приєдналася до Болонського процесу, що також викликало не лише значні зміни у змісті й організації вищої освіти, а й вплинуло на усі інші ланки освіти.

Складність реформування й подальшої модернізації освіти в Україні з позиції освітології полягала у тому, що сфера освіти в Україні не мала можливості реформуватися поступово. Освіта мала одразу відреагувати не тільки на значні соціально-економічні трансформації у самій країні, а й на історичні цивілізаційні зміни, враховувати глобалізаційні та інтеграційні процеси, реагувати на процес інформатизації суспільства, впроваджувати вимоги Болонського процесу [6, с. 38]. Одним із ключових завдань модернізації вищої освіти є забезпечення її якості, побудова ефективної освітньої системи вищих навчальних закладів з дієвою економікою та управлінням, яка відповідала б як запитам сучасного життя, потребам розвитку країни, суспільства, держави, так і потребам і інтересам особистості.

Деякі дослідники виокремлюють провідні принципи розвитку сучасної вищої освіти України в контексті євроінтеграції, а саме демократизації і варіантності вищої освіти; універсальності вищої освіти; відповідності вищої освіти світовим стандартам; добровільності та діалогічності; гармонійної організації освітнього середовища; стимулювання студентів до самооцінної діяльності, рефлексії, філософствування, пізнання самого себе тощо [8, с. 382] Отже, українська вища освіта повинна швидко та якісно адаптуватися до вимог європейської освіти, що в свою чергу буде сприяти

підвищенню якості освіти, визнання українських документів про освіту, можливість стати першокласним спеціалістом, перспективи працевлаштування, рівноправ'я українських навчальних закладів на ринку освітніх послуг.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Парпан У. М. Провідні принципи розвитку сучасної вищої освіти України в контексті євроінтеграції. *Lex Portus*. 2018. № 1. С. 62-73.

2. Мазараки А. А. Модернизация высшего образования в Украине в контексте Европейской интеграции. *Финансы: Теория и Практика*, 2008. № 2. С. 102-104.

3. Global rankings table. URL: <https://www.helpage.org/global-agewatch/population-ageing-data/global-rankings-table/>

4. Каркач А. В. Університет третього віку: соціокультурні детермінанти споживання освітніх послуг літніми людьми. *Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики*. 2016. Вип. 71. С. 76–89.

5. Українське суспільство: міграційний вимір: нац. доповідь. Київ: Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи, 2018. 396 с.

6. Садова У. Я. Міграція в умовах трансформації регіональних ринків праці України: механізми регулювання. Львів: ДУ «Ін-т регіональних досліджень ім. М. І. Долішнього НАН України», 2019. 263 с.